

BIRKENES KOMMUNE
Postboks 115

4795 BIRKELAND
Norge

Deres ref.:

Vår ref.

Dato:

Sak/dok.: 08/01046-85

04.01.2018

Ark.: 326.12

Vedtak i navnesak 1992/01 - Mjølemonen - Gjenopptaking

Kartverk har i dag gjort vedtak om skrivemåten av stedsnavnet *Mjølemonen* i Birkenes kommune. Navnet gjelder for flere navneobjekt, se tabell nederst i dokumentet.

Vedtaket er gjort med hjemmel i § 5 tredje ledd i lov om stadnamn (stadnl.).

Bakgrunn

Navnesaken ble reist i forbindelse med at Stedsnavntjenesten (SNT) anmodet Kartverket om ny behandling av navnesak 1992/01- *Mjøllemoen* fattet i 1993, da skrivemåten ikke var i samsvar med den lokale uttalen, ifølge lokale informanter. SNT mente at saken antakelig ble fattet på feil grunnlag. Kartverket tok anmodningen til følge da det var kommet inn nye opplysninger, samt at det ikke var oppgitt hvilket/hvilke gårds- og bruksnummer som var omfattet av vedtaket fattet i 1993, jf. stadnl. § 7. Avklaring anses som viktig da kommunen ønsker å benytte navnet i adressering. Brev om gjenopptakelse ble sendt til kommunen 24.03.2015.

Høringsuttalelser og tilrådinger

Etter saksbehandlingsreglene i § 6 i lov om stadnamn har Kartverket sendt saken til uttalelse i Birkenes kommune i brev datert 24.03.2015. I brevet ble kommunen bedt om å gi lokale organisasjoner og eiere av bruk der navna inngår som bruksnavn anledning til å uttale seg. Brukseiere har fått brev direkte fra kommunen.

Stedsnavntjenesten har sendt oss sin tilråding til skrivemåten i brevet datert 29.09.2017.

Kartverkets vurderinger

Navnet som er fremmet i saken er *Mjølemonen/Mjølemoen/Mjøllemoen*.

Etter stadnl. § 4 skal det ved fastsetting av skrivemåten av stedsnavn som hovedregel tas utgangspunkt i den lokale nedarvede uttalen, samt at skrivemåten skal følge gjeldende rettskrivingsprinsipp for norsk. Ifølge lokale informanter kontaktet av SNT ble det opplyst at *Mjølemonen* er i samsvar med den lokale uttalen. Dette er også i samsvar med uttalen opplyst i Herredsregisteret, noe som viser at uttalen også er nedarvet. Det er ingen merknader til skrivemåten tatt rettskrivingsprinsippene for norsk i betraktning.

Et av formålene med loven er at man skal gi stedsnavn en skriftform som er praktisk, samt at skrivemåten ikke skal skygge for meningsinnholdet i navnet, jf. stadnl. § 1.

Etymologien til forleddet betegnes som usikker, men en mulig tolkning av *mjøl*, er at det kanskje er brukt i sammenligning med fin sand, evt. at det viser til et sted der det ble produsert mel. Det sistnevnte er mest sannsynlig da det har vært en mølle i Evjebekken like ved. Dette tyder på at forleddet bør skrives *mjøl* for å ivareta meningsinnholdet.

Høringsuttalelsene viser at det er enighet om at forleddet skal skrives *Mjøle*. Det er imidlertid uenighet i forhold til skrivemåten av etterleddet. Kommunen og Birkenes historielag ønsker *-monen*, mens de to beboerne som har uttalt seg i saken ønsker *-moen*. SNT mener at begge kan godtas.

Når det gjelder etterleddet viser høringsuttalelsene og uttaleopplysningene både til skrivemåten *-monen* og *-moen*. Begge skrivemåtene finnes i Sentralt stedsnavnregister og i eldre registre. Det uttales av beboerne at *Mjølemoen* var et navn de fikk på veien på 90-tallet, og at navnet er etablert. Navn fra 90-tallet regnes imidlertid ikke som særlig gammelt, og har ikke automatisk verneverdi. Etterleddet *-monen* er imidlertid mest i samsvar med den nedarvede uttalen, da den både er gammel og fremdeles i daglig bruk. Det er trolig en del yngre/tilflyttere som bruker *-moen* ifølge kommunens navneutvalg. Historielaget har også forhørt seg lokalt i forbindelse med uttalen og gått inn for *-monen*. Det vil derfor være *-monen* som er mest i samsvar med stadnamnlovens bestemmelser og formål, jf. stadnl. §§ 4 og 1.

Med bakgrunn i dette vedtar Kartverket skrivemåten ***Mjølemoen*** for gårdsnummer 2 og bruksnummer 1 og 2 i Birkenes kommune.

Bruksnavn

Etter lov om stadnamn har grunneieren rett til å fastsette skrivemåten av navn på eget bruk dersom han/hun kan dokumentere at skrivemåten har vært i offentlig bruk som bruksnavn (på offentlig kart, på skilt, i matrikkelen, skjøte e.l.), jf. stadnl. § 6 andre ledd. Det er Kartverket som formelt vedtar skrivemåten, men dersom grunneieren ønsker en annen skrivemåte enn den Kartverket vedtar, kan han/hun sende krav om det til Kartverket og legge ved gyldig dokumentasjon.

Kunngjøring

Kommunen skal sørge for at vedtaket gjøres kjent for de partene i kommunen som har klagerett etter stadnl. § 10 første ledd, og som ikke er adressat i dette brevet. Da saken også gjelder bruksnavn, skal kommunen sørge for at vedtaket blir gjort kjent for aktuelle grunneiere, jf. forskrift om stadnamn § 9 fjerde ledd.

Bruk av vedtatte skrivemåter

Kartverket gjør oppmerksom på at stadnl. § 9 pålegger alle offentlige myndigheter, samt offentlige heleide selskap til å bruke vedtatte skrivemåter. Det vil si at organ for stat, fylkeskommune og kommune, samt selskap som det offentlige eier fullt ut, er forpliktet til å bruke skrivemåter som er vedtatt.

Når det samme navnet er brukt om ulike navneobjekter på samme sted, skal skrivemåten i primærfunksjonen være retningsgivende for skrivemåten i de andre funksjonene. Dersom dette vedtaket blir stående uten at det blir påklaget, legger vi til grunn at kommunen vedtar samme skrivemåten i ev. adressenavn og adressetilleggsnavn der navnet blir brukt.

Kommunen sender relaterte adressenavnvedtak til Kartverket på vanlig måte, slik at vi kan legge navnene inn i Sentralt stedsnavnregister (SSR).

Kommunen er også pliktig til å legge vedtatte skrivemåter inn i matrikkelen på aktuelle bruksnummer.

Klage

Etter stadnl. § 10 kan vedtak om skrivemåten påklages av dem som etter § 5 første ledd bokstav a til c har rett til å ta opp saker om skrivemåten av stedsnavn. Klagefristen er tre uker fra meldingen om vedtaket er kommet fram til mottaker. Dersom denne meldingen skjer ved offentlig kunngjøring, starter klagefristen fra den dagen vedtaket blir kunngjort første gang. De som har klagerett, har rett til å se saksdokumentene som er arkivert hos vedtaksorganet. Det er anledning til å søke om utsatt iverksetting av vedtaket til klagefristen er ute eller klagen er avgjort.

Eventuell klage skal stilles til Klagenemnda for stedsnavnsaker, og sendes til Statens kartverk med kopi til kommunen. Klagen skal begrunnes, og begrunnelsen må behandle alle navn eller navneledd klagen gjelder.

Når man tar opp en klagesak, gjelder de samme saksbehandlingsreglene som for navnesaker ellers. Dersom vedtaket blir opprettholdt, sender Kartverket saken videre til en særskilt klagenemnd oppnevnt av Kulturdepartementet.

Vedlegg:

1. Tilrådning fra Stedsnavntjenesten, brev datert 29.09.2017 – dokument 08/01046-69

Tabell

Spesifisert oversikt over skrivemåter av stedsnavn vedtatt av Statens kartverk i navnesak 1992/01– Birkenes kommune.

	Offentlig skrivemåte	Objekt (Navnetype)	Gnr	Bnr
1	Mjølemonen	gård	2	
2	Mjølemonen	bruk	2	1
3	Mjølemonen	bruk	2	2

Med vennlig hilsen

Lars Fredrik Gyland
fylkeskartsjef

Maria Ellingsen
stedsnavnansvarlig for Region sør

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Mottaker: Statens vegvesen Region sør
Stedsnavntjenesten for Østlandet og Agderfylkene / Stadnamntenesta for
Austlandet og Agderfylka
BIRKENES KOMMUNE

Kartverket

Deres ref.
08/01046-42

Vår ref.
14/1720-5/LLH

Dato
29.09.2017

Birkenes kommune – gjenopptaking av navnesak 1992/01 – Mjøllemoen – tilråding

Innledning

I desember 2014 bad stedsnavntjenesten om ny behandling av stedsnavnet *Mjøllemoen*, fordi den vedtatte skrivemåten *Mjøllemoen* ikke var i samsvar med uttalen /'mjø:lemo:nen/ som ble opplyst av lokale informanter. Kartverket sendte brev om gjenopptagelse til kommunen 24.3.2015. Kommunen har 11.9.2017 sendt inn sin egen og innkomne høringsuttalelser til stedsnavntjenesten, og vår tilråding følger nedenfor.

Høringsuttalelser

- Kommunen v/navneutvalget ønsker skrivemåten *Mjølemonen* i samsvar med uttalen.
- Iren Sommerset bruker skrivemåten *Mjølemonen*, og skriver at veien fikk dette navnet på 90-tallet.
- Pål Andre Nordhammer ønsker skrivemåten *Mjølemonen* og skriver at dette er et etablert navn.
- Birkenes Historielag ønsker skrivemåten *Mjølemonen*.

Uttaleopplysninger og eldre skrivemåter

I 1838-matrikkelen er gårdsnavnet og bruksnavnene skrevet *Møllemoen*. *Norske Gaardnavne* har oppslagsformen *Mjøllemoen* og uttalen /mjø`llemónen/. Eldre skrivemåter er *Møllemoen* (1668), *Miøllemoen* (1670) og *Miølemonen* (1723). Navnet er forklart som muligens genitivsform av ordet *mylna* 'mølle'. I matrikkelukastet fra 1950 har gårdsnavnet og bnr 1 og 2 navnet *Møllemoen*. Herredsregisteret har uttalen /mjøl`læmo:n'æn/, og bustadnamnarkivet har /mjøllə`mo:ˈn/.

Diskusjon og konklusjon

Etymologien til forleddet må betegnes som usikker, men en mulig tolkning er intetkjønnsordet *mjøl*, kanskje brukt som sammenlikning med fin sand eller om et sted der det produseres mel (det har vært mølle i Eyjebekken like ved). Forklaringen som variant av *mylna* i *Norske Gaardnavne* kan vi ikke stole på, fordi dette ordet har andre former i lokale navn. På

nabogarden Foss finnes for eksempel et gammelt navn *Mjønnåsen*, og på Loland i Øvrebø finnes et navn *Mønnetjønn*.

Alle som har uttalt seg, ønsker skrivemåten *Mjøle-* for forleddet. Med bakgrunn i dette og navnets usikre opphav, tilrår vi skrivemåten **Mjøle-**. Når det gjelder etterleddet, har uttaleopplysningene og høringsuttalelsene både */-mo:en/* og */-mo:nen/*. Begge skrivemåtene finnes også i SSR. Vi mener at begge skrivemåten må kunne godtas, og tilrår derfor **Mjølemoen** eller **Mjølemonen**.

For navnekonsulentene Vidar Haslum og Botolv Helleland

Vennlig hilsen

Line Lysaker Heinesen
navnesekretær

Brevet er elektronisk godkjent og sendes uten underskrifter.

Mottakere:
Kartverket